התוועדות

כבוד קדושת

אדמו״ר מנחם מענדל

זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

מוצש״ק פ׳ בא, יו״ד שבט, ה׳תש״ל

חלק ב — י״ל לש״פ וארא, מבה״ח שבט, ה׳תשע״ה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים״

770 איסטערן פאַרקוויי ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה

שבעים שנה להסתלקות-הילולא של כ״ק הרלוי״צ ז״ל

בס״ד.

פתח דבר

לקראת ש״פ וארא, מבה״ח שבט הבעל״ט — הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות מוצאי ש״ק פ׳ בא, יו״ד שבט ה׳תש״ל, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י״ל לש״פ שמות, חלק שלישי י״ל לקראת ג׳ תמוז אשתקד, וחלק רביעי י״ל אי״ה לש״פ בא).

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מ״אגרות־קודש״, שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה״ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד ״הקיצו ורננו גו׳״, ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, ״תורה חדשה מאתי תצא״.

ועד הנחות בלה״ק

כ״ד טבת, ה׳תשע״ה,
שבעים שנה להסתלקות־הילולא של כ״ק הרלוי״צ ז״ל
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2015 by
LAHAK HANOCHOS INC.
788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213
Tel. (718) 604-2610
info@lahak.org • http://www.lahak.org
The Kehot Logo is a trademark of Merkos L′inyonei Chinuch.
5775 • 2015
Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס **„ועד הנחות בלה״ק״**
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

יב. כאמור לעיל (ס"ב־ה), הנה מהרגע הראשון של קבלת הנשיאות, התחיל בעל ההילולא לפעול בנוגע לענינים הקשורים עם חיי בנ"י — חיים רוחניים וחיים גשמיים גם יחד, והרי במדינה ההיא הי' צורך במס"נ הן עבור הסתדרות בחיים רוחניים והן עבור הסתדרות בחיים גשמיים, וכן בנוגע להמשך ההסתדרות בב' אופנים אלו במשך כל ימי חייו.

ובפרטיות: חיים רוחניים של יהודי — הו"ע לימוד התורה וקיום המצוות, ש"הם חיינו ואורך ימינו", וכן בנוגע לחיים גשמיים — שכל הענינים הגשמיים שלו יהיו באופן ד"בכל דרכיך דעהו", היינו, ש"בכל דרכיך", בכל עשר הענינים שמונה הרמב"ם, יהי' הענין ד"דעהו"[20] — הכרת הקב"ה, כדברי הגמרא[72]: "איזוהי פרשה קטנה שכל גופי תורה תלוין בה, בכל דרכיך דעהו".

ובלשון הכתוב[73]: "עיני הוי' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה", היינו, שניכר שהקב"ה נמצא שם ורואה ומשגיח כו', לא רק בזמנים מיוחדים ובענינים מיוחדים, אלא "מראשית השנה ועד אחרית שנה".

— בגלוי ובפועל, נאמר זה על ארץ הקודש (כפי שנקראת אפילו ע"י גויים), שהיא "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"; אבל זהו גם התפקיד והשליחות של כל אחד ואחת מישראל לפעול זאת בכל מקום שהם, כפתגם הצ"צ[74] שהשיב לא' שרצה לעלות לארץ ישראל: הנך רוצה ארץ ישראל? — עשה כאן (בחוץ לארץ) ארץ ישראל!

ולכאורה: כיצד יכולים לעשות בחוץ לארץ "ארץ ישראל" — בה בשעה שחו"ל אינה חייבת בתרומות ומעשרות (אפילו לא מדרבנן), ועד"ז בנוגע לכל שאר המצוות התלויות בארץ?

אך הענין הוא — שהסיבה לכך שארץ ישראל חייבת בתרומות ומעשרות, ובכללות המצוות התלויות בארץ, היא, בגלל היותה "הארץ אשר אראך"[75]: זוהי הארץ שבה בחר הקב"ה, כדאיתא במכילתא[76]: "משנבחרה ארץ ישראל יצאו כל הארצות" — בנוגע לנבואה וכיו"ב, ועד"ז בנוגע למצוות התלויות בארץ.

ובענין זה ניתנת ליהודי ברירה, שכאשר יעשה מחלקו בעולם (שאליו שלחו הקב"ה, "מה' מצעדי גבר כוננו"[77]) דירה לו ית' — אזי יהי' מקום זה עתה בבחי' "ארץ ישראל", שענינה העיקרי הוא היותה "הארץ אשר אראך",

---

72) ברכות סג, א.

73) עקב יא, יב.

74) ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' תפה. ועוד.

75) ר"פ לך לך.

76) בתחלתה.

77) תהלים לז, כג. וראה אג"ק אדמו"ר מוהריי"צ ח"ג ע' תקסא (נעתק ב"היום יום" יד חשון). ח"ה ע' קג (נעתק ב"היום יום" י תמוז). ועוד.

שבה בחר הקב"ה לחלקו — "ושכנתי בתוכם"[78], "בתוך כל אחד ואחד"[79], לא רק בנשמתו, אלא גם בגופו ונפשו הבהמית ובכל עניניו, וכלשון הרמב"ם[19]: "החכם ניכר .. במאכלו וכו'", שנעשים באופן ש"בכל דרכיך דעהו", כך, ש"עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה".

יג. אמנם, ע"ד האמור לעיל (ס"ז) בנוגע להס"ת, שבעל ההילולא רצה שהדבר יונח ויתקבל אפילו אצל אלו שאינם שייכים להבנת והשגת אמיתית הענין כפי שהוא ע"פ פס"ד שבתורה, ואפילו אצל אלו שאינם יודעים כלל אודות הפס"ד שבתורה — הנה כן הוא גם בענין זה:

בעל ההילולא השתדל בנוגע להסתדרות בחיים גשמיים בארץ ישראל כפשוטה, החל מיסוד וביסוס "כפר חב"ד", ולאח"ז גם ב"שיכוני חב"ד" בכמה מקומות, ועד להמשך בימים אחרונים בנוגע ל"נחלת הר חב"ד"[80] — שכל זה נעשה בכחו ובשליחותו — שחיים שם יהודים בחיים הראויים לשמם באופן המתאים לארץ הקודש — על טהרת הקודש, וגם משתדלים להפיץ דרך־חיים זו בכל ארץ הקודש, בדרכי נועם ובדרכי שלום, מיוסד על אהבת ה', אהבת התורה ואהבת ישראל.

וכיון שזהו בפועל ב"ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה" — הרי אין צורך בהסברה ע"ד מילוי שליחותו ותפקידו לעשות מחלקו בחו"ל "ארץ ישראל"; אפילו אלו שעדיין לא פקחו את עיניהם ואינם יודעים ומבינים זאת, גם הם רואים שישנה הסתדרות באופן גשמי כפשוטו, למטה מעשרה טפחים, בארץ כזו שלכו"ע, אפילו לדעת אומות־העולם, "עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה".

יד. ולהעיר:

הן אמת שרבינו נשיאנו אמר כמ"פ[81], שכאשר יהודי שנמצא בחו"ל רוצה לעלות לא"י, עליו להתבונן ולבחון אם כבר פעל את הענינים שהי' צריך לפעול בחלקו בעולם בחו"ל.

וכפי שעזרא הסופר הראה את הדרך — ש"לא עלה מבבל עד שעשאה כסולת נקי'"[82], היינו, שתחילה השלים ענינו ושליחותו בבבל, ורק לאחרי כן עלה לארץ ישראל.

וכן הוא אצל כל רועה ישראל, ועד"ז כל מנהיג בישראל, וכל מי שביכלתו להשפיע על חוג גדול, חוג קטן, או אפילו על נפש אחת מישראל

---

78) תרומה כה, ח.

79) ראה אלשיך עה"פ. של"ה סט, א. ועוד.

80) ראה גם...

81) ראה אג"ק שלו ח"א ע' תפה ואילך. חי"א ע' ס ואילך.

82) קידושין סט, ב.

[כפסק המשנה[83]: "המקיים נפש אחת מישראל .. קיים עולם מלא", כמו אדה"ר, ש"נברא יחידי", כדי שיהודי בסוף כל הדורות ידע וירגיש שהוא "עולם מלא"] — שכיון שיש לו השפעה בד' אמות שלו, ויכול להציל נפשות מישראל, "פיקוח נפשות" [אפילו כשמדובר אודות פרנסה, שגם בזה הרי "עניי עירך קודמין"[84]], עליו לערוך חשבון־צדק ולשאול את עצמו: האם רצונו לעלות לארץ ישראל, או שרצונו לברוח ממילוי תפקידו ושליחותו!

וכידוע אריכות הסיפור אודות הרה"צ ר' נחום מטשערנאָביל (כפי שכבר נדפס[85]), שאפילו אצל צדיק כמותו הי' יכול ליפול רעיון כזה שלאח"ז נתעורר אצלו ספק והי' צורך ב"בחינה" אם הוא בא מצד הימין או מצד השמאל;

אבל, המדובר כאן הוא — אודות אלו שההשגחה העליונה הביאה אותם לארץ הקודש, כך, שברור הדבר שתפקידם לפעול שארץ הקודש תהי' "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה",

וכיון שבזמן הגלות גופא (בחושך כפול ומכופל, קודם "אתחלתא דגאולה") עומדים כבר בסוף הגלות, וכל אחד צריך להתחיל להתכונן ולעשות את התלוי בו בשביל קיום היעוד ש"עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות"[86] — צריכים להשתדל כל אלו שנמצאים בארץ הקודש, שמשם יצא "דבר הוי'"[87] ותורתו לכל התפוצות, בכל הגלויות, להביא לשם תורת ה', ו"לימוד מביא לידי מעשה"[88] — מצוות ה', שבנ"י יחיו חייהם ע"פ התורה ומצוותי'.

טו. ונקודת הענין:

בכל מקום שבו נמצא יהודי, אין לו לחשוב, שכיון שנמצא בארץ הגלות, ובגלל זה פטרה אותו התורה עצמה מקיום המצוות התלויות בארץ, אזי יכול להוסיף מדילי', ולפטור את עצמו גם מחלק מהמצוות שאינם תלויות בארץ!...

— ובפרט שטוען שיש לו על מי לסמוך... כידוע האריכות בדברי הרמב"ן[89], שכללות הענין דקיום המצוות (כל המצוות) קשור עם ארץ ישראל, ועד שקיום המצוות בגלות הוא רק בבחי' "סימנים" להמצוות שיקיימו כשיבוא משיח צדקנו (כפי שמביא רש"י[90] מ"ש[91] "הציבי לך ציונים") —

---

83) סנהדרין לז, סע"א.
84) ב"מ עא, א.
85) סה"ש תש"ג ע' 67 ואילך.
86) ראה ספרי ר"פ דברים. פס"ר פ' שבת ור"ח. יל"ש ישעי' רמז תקג.
87) ישעי' ב, ג.
88) קידושין מ, ב. וש"נ.
89) אחרי יח, כה.
90) עקב יא, יח — מספרי שם.
91) ירמי' לא, כ.

כיון שאומרים לו, שההיפך הוא הנכון: אם רצונו לזכות בחלקו בארץ הקודש, עליו לפעול במקום שבו נמצא ולעשות שם "ארץ ישראל", כאמור לעיל, שתפקידו של כל אחד מישראל לפעול בחלקו בעולם בחו"ל, שיהי' שם הענין ד"עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה".

ועי"ז פועל בכל ארץ ישראל כולה — שהרי כל יהודי מחוייב להשתדל שארץ ישראל תהי' על מעמדה ובחזקתה, ובתוקף הכי גדול, באופן ד"ושכבתם ואין מחריד"[92], כיון ש"נפלו אויביכם לפניכם גו'"[93], ועד ש"חרב לא תעבור בארצכם"[92], "אפילו חרב של שלום"[94].

ובהקדמה — שנוסף לכך שארץ ישראל נתחלקה לשבטים, ישנו גם הענין שכל ארץ ישראל היא כמו נקודה אחת[95].

וע"ד שישנם ב' ענינים אלו בישראל: יש ענינים שבהם נחשב כל אחד מישראל בתור יחיד; וישנו גם הענין שעשרה מישראל נעשים מציאות חדשה של מנין, ועד להמציאות החדשה שנעשית במעמד ששים ריבוא מישראל — כפי שהי' במ"ת, כדאיתא במדרש[96] ש"אם היו חסרים אחד כו'", ועד"ז ישנו הפס"ד ש"הרואה אוכלוסי (חיל גדול של ששים רבוא) ישראל אומר ברוך חכם הרזים"[97], כיון שזוהי מציאות חדשה, שפועלת מציאות חדשה למעלה, כביכול, שהקב"ה נעשה "חכם הרזים".

וזהו גם מה שמצינו בנוגע לארץ ישראל, שכיבוש יחיד יכול להיות כיבוש בשלימותו, כמו כיבוש רבים[98] — שזהו מצד הענין שכל ארץ ישראל היא נקודה אחת, ולכן יש מקום שאפילו ע"י כיבוש יחיד, כל אחד בחלקו בעולם, "תתפשט בכל הארצות"; וזוהי ההכנה להשלימות שנעשית עי"ז שכל בנ"י, כל י"ב השבטים, נמצאים בארץ ישראל, כמבואר בפוסקים שיש כמה דינים בארץ ישראל שהם דוקא כאשר "כל יושבי' עלי'"[99].

וכל זה תלוי במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות[100], שכן, ע"ד שכיבוש ארץ ישראל בפעם הראשונה הי' באופן ד"מעט מעט אגרשנו"[101], כמו"כ גם הפעולה שארץ ישראל תהי' בשלימותה נעשית "לאט לאט", ע"י ה"כיבוש יחיד" שפועל כל אחד במקומו, ש"מגרש" ו"כובש" חלקו בעולם, ומכין את כל העולם שתתפשט בו ארץ ישראל;

---

92) בחוקותי כו, ו.
93) שם, ח.
94) תענית כב, א־ב.
95) ראה צפע"נ עה"ת לך לך טו, ז־ח. וש"נ.
96) מכילתא יתרו יט, יא. דב"ר פ"ז, ח.
97) ברכות נח, א (ובפרש"י).
98) ראה גיטין ח, ריש ע"ב. וש"נ.
99) ערכין לב, סע"ב. רמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"י ה"ח.
100) תניא רפל"ז.
101) משפטים כג, ל.

וביחד עם זה, עושה גם כל התלוי בו בנוגע לארץ ישראל שכבר נכבשה [עי"ז שנתינת כחו של הקב"ה, "כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גויים"[102], נמשכה בפועל ובגלוי למטה מעשרה טפחים, בכיבוש עוד שטח ועוד שטח], שיהי' שם מעמד ומצב ד"ושכבתם ואין מחריד", "וחרב לא תעבור בארצכם", "אפילו חרב של שלום" — שענין זה קשור עם מ"ש בסיום הכתוב[103]: "והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם".

ועד שמסתיימת הגלות, ומתחילה הגאולה — אתחלתא דגאולה, והגאולה האמיתית והשלימה, עי"ז ש"יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה .. ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה, וילחם מלחמת ה' .. ובנה מקדש במקומו (ואח"כ) וקבץ נדחי ישראל"[104], בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

טז. דובר כמ"פ אודות פתגם רבינו הזקן[105] שצריך לחיות עם הזמן,

וכפי שביאר (במענה לשאלת החסידים מהו הפירוש "לחיות עם הזמן"), שאצל בנ"י קשור ענין הזמן עם התורה (כמו כל הענינים שקשורים עם התורה) — שהקריאה בס"ת נחלקת לזמנים, שבכל שבוע קורין פרשה מסויימת בתורה,

וע"ד שמצינו בגמרא בסוף מסכת מגילה ש"שואלין ודורשין .. הלכות החג בחג" (שזהו דין בנגלה דתורה בנוגע להלכות יו"ט), יש גם בכל שבוע קריאת פרשת השבוע, וכפי שגילה רבינו הזקן, הנה קריאת פרשת השבוע היא בבחינת "הלכות השבוע בשבוע",

וזהו הפירוש "לחיות עם הזמן" — ללמוד הוראות מפרשת השבוע בנוגע לעניני השבוע.

יז. בפרשת השבוע נאמר[106]: "בחוזק יד הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים".

והנה, בנוגע להפירוש הפשוט בזה, שהקב"ה הוציא את בנ"י ממצרים מבלי להתפעל, כביכול, מזה שפרעה ועבדיו לא רצו בכך — אין זה חידוש גדול, ומאי קמ"ל?! — בודאי אין להתחשב ברצונו של פרעה.

---

102) תהלים קיא, ו. וראה פרש"י ר"פ בראשית.

103) בחוקותי שם, יב.

104) רמב"ם הל' מלכים ספי"א.

105) סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך (נעתק ב"היום יום" ב חשון).

106) בא יג, יד.

אבל יש בזה חידוש נפלא — שזהו ע"ד מש"נ "ביד חזקה (על כרחם של ישראל) יגרשם מארצו"[107], "גרש יגרש אתכם"[108], כיון שבין בנ"י שיצאו ממצרים (מלבד אלו שנשארו שם רח"ל[109]) היו כאלו שלא רצו לצאת, והי' צורך להוציאם בכך "בחוזק יד", בניגוד לרצונם של בנ"י!

והחידוש שבזה — שהרי מדובר אודות יהודי שיש לו כח הבחירה, שנתן לו הקב"ה בעצמו, וכמ"ש הרמב"ם[110] שזהו מ"ש[111] "הן האדם הי' כאחד ממנו", כמו הקב"ה כביכול, והיינו, שכשם שאצל הקב"ה לא שייך הכרח ח"ו, והכל בבחירתו החפשית, הנה בדוגמת זה יש גם ליהודי בחירה חפשית, כך, שהקב"ה אינו רוצה כביכול לעשות היפך בחירתו של יהודי.

הקב"ה אומר ליהודי: "ראה נתתי לפניך גו' את החיים ואת הטוב"[112], וגם את ההיפך, ומבקש ממנו "ובחרת בחיים"[113], אבל אינו מכריחו; הוא אומר לו, מבקש ממנו ונותן לו כח על זה, כמארז"ל[114] "הבא לטהר מסייעים אותו", אבל לא שייך על זה הכרח. ובלשון הרמב"ם[110]: "רשות לכל אדם נתונה וכו'", ודוקא בגלל זה ישנו הענין של קבלת השכר[115].

וזהו החידוש ש"בחוזק יד הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים" — מבלי להתחשב אפילו בבחירתם של בנ"י!

יח. בשביל מה הוצרכה התורה לספר זאת? הרי התורה אינה סיפורי מעשיות? — אלא זוהי הוראה, כדאיתא בזהר[116] ש"תורה" מלשון הוראה, וכדברי רבינו הזקן שצריך ללמוד "הלכות השבוע בשבוע".

ובהקדמה — שסיפור התורה אירע כשמצרים היתה ממלכה אדירה, וכדברי המדרש[117], שפרעה הי' "מושל בכיפה", מושל בכל העולם כולו; אבל מאז, הפכה מצרים להיות "ממלכה שפלה" (כלשון ההפטרה[118]). ואעפ"כ, מסיבות שונות ומשונות ישנם כאלו שמבקשים ומתחננים בפני ארץ מצרים, שיסכימו לישב לשולחן עגול, ויתנו להם חלק מארץ ישראל!

ובכן: צריך לידע שכאשר "כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גויים", נחלת שבעה אומות — לא יעזור שום דבר! אם יהודים לא בוחרים

---

107) ס"פ שמות (ובפרש"י).
108) בא יא, א.
109) ראה שמו"ר פי"ד, ג. תנחומא וארא יד. פרש"י בא יו"ד, כב.
110) הל' תשובה רפ"ה.
111) בראשית ג, כב.
112) נצבים ל, טו.
113) שם, יט.
114) שבת קד, א. וש"נ.
115) רמב"ם שם ה"ד.
116) ח"ג נג, ב.
117) ראה מכילתא בשלח יד, ה. שמו"ר פט"ו, יו"ד. זח"ב ו, א.
118) דפ' וארא — יחזקאל כט, יד.

בכך מרצונם, הנה "ביד[119] חזקה גו' אמלוך עליכם"!... אבל ברור הדבר שלא יתכן מצב ש"ככל הגויים בית יהודה"[120], אלא ברור הדבר שנשארים כפי שיהודים צריכים להיות — קשורים עם תומ"צ, ועם ארץ ישראל.

אלא מאי, כיון שניתנה ליהודי בחירה, הרי הוא מתעקש ודוחף את עצמו לדלת סגורה של מצרים, בהיותה "ממלכה שפלה", לבקש מהם שישבו להתדבר עמו, בהבטיחו ליתן להם חלק מארץ ישראל; אבל "פרעה" לא מניח להם לגשת לשולחן, ואינו רוצה להפגש עמהם, כך, שבלית ברירה, כביכול, ממשיכים להחזיק בארץ ישראל!...

וזהו הסדר, ש"בחוזק יד הוציאנו ה' ממצרים", ו"גרש יגרש אתכם" — מגרשים אותם מהחדר שבו רוצים לדבר אודות "שלום" כביכול.

והרי האמת היא שאין זה שלום! — זהו "שלום" שאין לו קיום, אין לו יסוד ואין לו ביסוס; ואין זה אפילו "שקר" — שהרי הם לא מרמים אף אחד, כיון שיודעים לכתחילה ש"פיהם דיבר שוא"[121], שלכן, גם כאשר מבטיחים דבר־מה, אי אפשר "לבנות" על זה, כיון שלא יקיימו זאת, וכפי שכבר הי' לעולמים, שהבטיחו ומיד שינו כו'.

יט. אמנם, הנהגה זו שלא התחשבו עם הבחירה של בנ"י ו"ביד חזקה יגרשם מארצו", היתה רק לפי שעה, אבל לאח"ז החזירו להם את הבחירה, והראי', שגם לאחרי שפרעה גרשם מארצו, חזרו וצעקו "נתנה[122] ראש ונשובה מצרימה"...

וכיון שכן, "עד מתי" יכולים לסמוך על נסים — שלמרות שנדחפים ומבקשים להפגש ולהתדבר ולהחזיר כו', מגרשים אותם בעל־כרחם; כבר הגיע הזמן שהעובדה שמגרשים אותם תהי' עבורם הוראת־דרך בנוגע לבחירתם, ויבואו לידי הכרה ש"אנו אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים"[123].

ולכן, יש לבוא לגוי ולומר לו: "אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים", אבל רצונו של הקב"ה שיפעלו בדרך הטבע, כמ"ש[124] "וברכך הוי' אלקיך בכל אשר תעשה", ולכן הולך לגוי שיושב במדינה פלונית ומוכן לדבר אתו, ואומר לו בתוקף, שבא אליו בשליחותו של הקב"ה [לא

---

119) שם כ, לג.
120) שם כה, ח.
121) תהלים קמד, ח. יא.
122) שלח יד, ד.
123) ע"פ ל' חז"ל — סוטה בסופה (וגירסת הע"י).
124) פ' ראה טו, יח.

רק בשם אלקים, בגימטריא הטבע[125], אלא דוקא "כה אמר הוי'"[126], הי' הוה ויהי' כאחד[127]], בנוגע לארץ הקודש שנתן הקב"ה לעם קדוש,

— כפי שכבר הודה עתה גם "אבי־אבות הטומאה", ש"האָלי לענד" שייכת ל"האָלי פּיפּל", ומי הם ה"האָלי פּיפּל" —

שכיון שיהודים צריכים לחיות בארץ הקודש בדרכי נועם ובדרכי שלום — יש לו (לגוי) את הזכות לפעול זאת, וגם בדרכי נועם ובדרכי שלום,

ולהסביר לו, שזו תהי' טובה עבורו — כיון שממלא את רצונו של הקב"ה (כדאיתא במדרש[128], שהקב"ה ממלא את רצונו ע"י כל הענינים שבעולם, כמובא שם כמה דוגמאות בדבר), וגם טובה עבור מצרים, שתשאר לכל־הפחות "ממלכה שפלה", שהרי לולי זאת יכולה להתבטל ממציאותה לגמרי!...

וכאשר מדברים עם הגוי בסגנון כזה — אזי מתחיל להסתכל על כל הענין באופן אחר לגמרי!

כ. אבל הגוי שואל שאלה: ישנו עוד יהודי שפנה אליו בשליחות של כל עם ישראל, והוא בעצמו שמע ממנו להיפך ממש!...

— עכשיו נעשה הסדר, שכל יחיד שיודע מ"ש במשנה[83] שהוא "עולם מלא", הנה במקום לדבר בתור יחיד, הרי הוא מדבר בשם כלל ישראל בכל מקום שהם, כך, שכל מה שעולה בדעתו, מצהיר ומכריז בשם כל ישראל!

ובכן: צריך תוקף לומר לגוי, שיהודי זה ששמע ממנו להיפך — רחמנות עליו, כיון שאינו יודע מ"ש בפרשת השבוע, או שלא חושב שפרשת השבוע היא הוראה עבורו כיצד עליו להתנהג, והעיקר — הוא לא מאמין בכחו של עם ישראל (שהרי האמונה בה' קשורה עם אמונה בעם ישראל), ולכן לא יפלא שאינו יכול לדבר בתוקף כו', כיון שאינו מאמין שבנ"י יש להם תוקף!...

לדעתו — כל הקיום של עם ישראל הוא מצד "חסד לאומים"[129], ולכן סבור שלכל לראש צריכים לשמוע מה רוצה הגוי, ואח"כ יאמר לו מה היהודי רוצה.

---

125) פרדס שי"ב פ"ב. ר"ח שער התשובה פ"ו. של"ה פט, א. קפט, א. ועוד. תניא שעהיוה"א רפ"ו.

126) שמות ד, כב. ה, א. ועוד.

127) זח"ג רנז, סע"ב. פרדס ש"א פ"ט. שעהיוה"א שם פ"ז (פב, א).

128) ב"ר פ"י, ז. שמו"ר רפ"י. ויק"ר פכ"ב, ג. במדב"ר פי"ח, כב. קה"ר פ"ה, ח (ד). ועוד.

129) משלי יד, לד.

אבל האמת היא, שהגוי לא רוצה מאומה; הוא ממתין שיאמרו לו מה רוצה היהודי!

ולפועל, בא היהודי ומתחנן לפני הגוי ומבקש ממנו: אמור לי מה רצונך, ואעשנו, "עד חצי המלכות"... חצי זה או החצי השני, ואח"כ גם שלשת רבעים...

ואי אפשר להתווכח ולטעון נגדו, כמו בענין שכלי, שיכולים להתווכח ולדון ("זיך אויסטענה'ן") ע"פ שכל — שהרי אין לו אמונה בכחו של יהודי, כיון שמסתכל על יהודים כפי שהם "המעט מכל העמים" [באמרו שכך נאמר גם בחומש[130], וא"כ יש לו ראי' מהתורה...], וא"כ, איך יכולה "כבשה אחת"[131] להתייצב בין "שבעים זאבים"?! ובמילא, צריכים לכל לראש לדעת מה רוצים ה"שבעים זאבים", ואח"כ יתאים את עצמו לרצון שלהם.

מה רוצים "שבעים זאבים"? — מה שזאב רוצה מכבשה!... הזאב לא רוצה שהכבשה תתנהג בצדק ויושר — שהרי לא תהי' לו שום תועלת מזה, כך, שזה לא חסר לו ואין לו צורך בזה; הוא רוצה שהכבשה תתבטל ממציאותה!...

ואין זה באופן שיכולים לנהל משא ומתן ולפעול שיניחו את הכבשה בחיים, בתנאי שתשאר בד' אמות שלה, ולא תפגע בד' אמות של אחרים — כי, כשמדובר אודות "כבשה" ו"זאב", הנה קודם ביאת משיח יודעים מהו רצונו של הזאב בטבעו... ולאידך גיסא, ה"כבשה" אינה יכולה לומר "ככל הגויים בית יהודה", שכן, "כבשה" אינה יכולה להפוך ל"זאב"!

אלא שהקב"ה העמיד בין הגויים גופא כאלו ששומרים על בנ"י (כדי שתהי' אחיזה בטבע לשלימות של בנ"י), ולהם צריכים לומר:

אלו שיאמרו לכם — בשם בנ"י — שליהודים אין קיום רח"ל אלא ע"י "חסד לאומים", דעו לכם שהם מדברים על דעת עצמם, אבל זהו היפך התורה, שנקראת "תורת אמת" ו"תורת חיים", שמורה את דרך החיים האמיתית היחידה, והאמת היא שיהודים הם נצחיים וקיימים, ואף אחד לא יוכל להם! ועד כדי כך, שאפילו הקב"ה אומר: "חיצי[132] כלים, והם אינם כלים"!

ועד"ז בנוגע להשייכות של בנ"י עם ארץ ישראל — כפי שפוסק הרמב"ם[133] בנוגע לקידוש החודש, שלא יתכן מציאות שבארץ ישראל לא יהיו יהודים ח"ו.

---

130) ואתחנן ז, ז.

131) תנחומא תולדות ה. אסת"ר פ"י, יא. וראה פס"ר פ"ט.

132) סוטה ט, א. הובא בפרש"י עה"ת האזינו לב, כג.

133) בסהמ"צ מ"ע קנג.

וכידוע הראי' לזה[134] — שהרי הובטח ליעקב שלעולם ישארו י"ב שבטים ("גמירי דלא כלו שיבטא")[135], ובשביל זה יש צורך בחלוקה של מנשה ואפרים בפני עצמם, ומה שמנשה ואפרים נחשבים לשני שבטים הרי זה רק בנוגע לנחלה בארץ ישראל[136], "וא"כ, אם לא יהי' שום ישראל בארץ ישראל, שוב לא יהי' נ"מ כלל ויהי' שבט אחד, ונמצא דכלה שיבטא".

כא. וכאשר מדברים בנוסח האמור — אזי חוסכים עגמת נפש (לא רק בנוגע לבנ"י, אלא גם) בנוגע לגויים עצמם, כיון שיודעים בבירור מהו תפקידם בעולמם שבשבילו נבראו — כדי שהעולם יתנהג כפי רצון הקב"ה.

ומהו רצונו של הקב"ה? — "כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גויים": הקב"ה הודיע מלכתחילה שגוים יבואו בטענה כו', והבהיר מיד, שאין צורך בהסכמתו של הגוי, שכן, "ברצונו נתנה להם", ואח"כ "נטלה מהם ונתנה לנו"[137], והיינו, שיהודי יודע שלכתחילה אמנם נתן הקב"ה את הארץ להם, אבל נתינתו של הקב"ה להם היתה באופן שבבוא הזמן "נטלה מהם ונתנה לנו".

ישנה אמנם השבועה "שלא יעלו ישראל בחומה"[138], ואסור להתעקש להביא את הגאולה (אפילו "אתחלתא דגאולה") קודם שהגיעה זמנה, כשנמצאים עדיין בגלות; אבל מה שנתן לנו הקב"ה מארץ ישראל, ארץ הקודש, ע"י "כח מעשיו" — חל איסור ע"פ תורה להחזיר זאת לאוה"ע.

וכאמור, עי"ז חוסכים צרות ועגמת נפש לא רק לעצמו, אלא גם ל"ממלכה שפלה".

וגם בענין זה יש הוראה בתורה — כדאיתא במדרש בפרשתנו[139] בנוגע לעונש של פרעה: "משל .. לאחד שאמר לעבדו צא והבא לי דג מן השוק, יצא והביא לו דג מן השוק מבאיש, אמר לו בגזירה, או תאכל הדג, או תלקה מאה מכות, או תתן לי מאה מנה, אמר לו הריני אוכל, התחיל לאכול, לא הספיק לגמור עד שאמר הריני לוקה, לקה ששים, לא הספיק לגמור עד שאמר הריני נותן מאה מנה, נמצא, אכל את הדג, ולוקה, ונותן מאה מנה. כך נעשה למצרים, לקו ושילחו וניטל ממונם" (ובאופן שגם לאחרי שלקו ושילחו, לא נפחת תשלום הממון אלא נשאר במילואו...).

---

134) ראה צפע"נ על הרמב"ם הל' קידוש החודש ספ"ה.
135) ב"ב קטו, ב.
136) ראה הוריות ו, ב.
137) פרש"י שבהערה 102.
138) כתובות קיא, רע"א.
139) מכילתא בשלח יד, ה. ועוד.

כב. וכאמור לעיל (ס"ז) שנמצאים בזמן שרוצים שיבינו גם ע"פ שכל — הנה כן הוא גם בנוגע לשלילת הוויתור על חלקי ארץ ישראל, שענין זה מוכרח גם מצד הטבע:

כאשר שואלים איש־צבא, האם יש אפשרות להתקיים כאשר יחזירו שטחים — אזי המענה של איש־צבא הוא, שאין לזה מקום בדרך הטבע, שכן, ההגנה ע"פ טבע יכולה להיות כאשר הגבול הוא בסמיכות לים, תעלה או הר גבוה, אבל לא כאשר גבול המפסיק הוא באמצע רחובה של עיר... באופן כזה לא יכול להיות הקיום של ישראל בדרך הטבע.

ובפרט כשרואים שהקב"ה נתן שטחים אלו בעל־כרחם של בנ"י — "בחוזק יד" ו"ביד חזקה אמלוך עליכם" — כידוע מה שגילו כבר בנוגע למהלך מלחמת ששת הימים, שלא התכוננו ולא חשבו ולא רצו ללכת כל כך רחוק, אלא שנמצאו אלו שהעיזו־פנים ולא צייתו, וכבשו את ירושלים העתיקה נגד הציווי, כבשו את מדבר סיני עד תעלת סואץ, וכבשו את ההרים מצד המזרח עד רמת הגולן, ובגלל שהי' זה נגד ההשערה, לכן התבטא הדבר במספר הקרבנות וכו', כידוע הסיפור בפרטיות לכל אלו שהתעניינו בזה.

אבל, היצה"ר שהוא "אומן גדול", "היום אומר לו עשה כך וכו'"[140] — בא בטענות של צדק ויושר:

כיבוש השטחים נעשה מתוך מהירות, ועכשיו לא יודעים כיצד להסתדר עמהם, ומהו הצורך בשטח זה או שטח אחר — בשביל היהודים שנמצאים שם עתה, יש מספיק שטח, ובנוגע לעתיד, יעזור השי"ת... ובינתיים יש להתפטר מאותם שטחים, עם כל הטירחות הקשורים עמהם, ועי"ז תהי' נשיאת־חן בעיני ה"זאבים", ויוכל להיות מצב ש"וגר[141] זאב עם כבש"!...

ובכן: הענין ד"וגר זאב עם כבש" — יפעל משיח! ומשיח עדיין לא בא, ובמילא לא יכול להיות מצב כזה.

ומה שיכולים כן לפעול — לבוא ל"זאב" (שנמצא בריחוק מקום) ולהסביר לו, שאין ברירה ל"כבש", כיון שהקב"ה שהוא מלך העולם כולו נתן את ה"אָלי לענד" ל"האָלי פּיפּל" (ובפרט ע"פ האמור שהקב"ה נתן ירושלים העתיקה וכל השטחים בעל־כרחם של היהודים), ולכן נשאר שם (ולא רק "בלית ברירה", אלא מתוך שמחה...), וכן יקום! אלא, כדי

---

140) שבת קה, ב.

141) ישעי' יא, ו.

לחסוך קרבנות מכל הצדדים, כדאי להתדבר בדרכי נועם ובדרכי שלום, לשלם כסף וכו', ובלבד שיהי' שלום בעולם.

וכאמור לעיל, שאף שישנו הענין ד"לא יעלו בחומה", וכידוע הוראותיו של בעל ההילולא בענין זה, שלכן התנגד לכמה ענינים[142] — הרי זה רק בנוגע לענינים שתלויים בבחירתו, ואילו בנדו"ד היתה הבחירה להיפך, שלא רצו לכבוש את ירושלים העתיקה וכל שאר השטחים, ולפועל נעשה היפך הבחירה והציווי וההוראה, כך, שלא שייך כאן הענין ד"יעלו בחומה"; המדובר הוא איסור למסור חלק מארץ הקודש!

וכאמור לעיל, שזהו ענין שאין לו מקום גם בטבע, וגם גוים יודעים זאת, שכן, כששואלים איש־צבא, הן מבנ"י והן מאוה"ע, אזי המענה הוא — כפי שנדפס והופץ בכו"כ טופסים בין מליוני גויים — שרק עכשיו יש לארץ ישראל גבולות בטוחים בדרך הטבע, משא"כ לפנ"ז.

כג. ו"מעשה אבות סימן לבנים"[143], וכפתגם רבינו הזקן שמפרשת השבוע למדים הוראות בנוגע לעניני השבוע — שזהו מה שלמדים ממ"ש בסוף פרשת בא בשייכות לענין התפילין ו"מבצע תפילין": "בחוזק יד הוציאנו ה' ממצרים" (אפילו כשמצרים היתה "מושלת בכיפה", ועאכו"כ בהיותה "ממלכה שפלה"), ועד"ז בנוגע לכל המלכיות שנקראו על שם מצרים, "ע"ש שהם מצירות לישראל" (כדאיתא במדרש[144]).

ומסיום פרשת בא באים ל"ויהי בשלח פרעה את העם"[145], וזוהי הכנה קרובה לסיום קץ הגלות, והתחלת הגאולה האמיתית והשלימה.

ו"כימי צאתך מארץ מצרים"[146], ש"בני ישראל יוצאים ביד רמה"[147] — כן יעשה ה' בחסד וברחמים, ובטוב הנראה והנגלה, למטה מעשה טפחים, בקרוב ממש ובעגלא דידן, ע"י משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו.

* * *

142) ראה גם שיחת מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט תשכ"ח סנ"ו (תו"מ חנ"ב ע' 79).

143) ראה תנחומא לך לך ט. ב"ר פ"מ, ו. רמב"ן לך לך יב, ו. ועוד.

144) ב"ר פט"ז, ד.

145) ר"פ בשלח.

146) מיכה ז, טו.

הוספה

ב״ה, כ״ה טבת, ה׳תשל״ט
ברוקלין, נ.י.

לכבוד אנ״ש שיחיו
רחובות

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הדו״ח מי״ז טבת על פעולותיהם בכלל ובנוגע בנית בית חב״ד וביהכ״נ בפרט.

ויהי רצון שיתפתחו כל הענינים על הצד היותר טוב ובהצלחה רבה.

ובודאי הקושיים שמזכירים לא רק שלא יחלישו כל המאמצים, אלא אדרבה יעוררו תוספת כח, וכמדובר כמה פעמים — כשיחיד או קבוצה פוגשים קושיים מיוחדים, הרי זה סימן שניתנו להם כוחות מיוחדים השקולים כנגדם ויותר, כיון שאין הקב״ה מבקש אלא לפי כוחו של כאו״א.

ובפרט שבאים אנו מיום היאָרצייט־הילולא של כ״ק אדמו״ר הזקן, אשר ברכתו עומדת לעד ואף עתה עומד ומשמש לכל ההולכים בעקבותיו בהחזקת התורה ומצותי׳ והפצת המעינות, להצליח בזה וביחד עם זה גם בענינים הפרטיים, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה להצלחה מרובה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

❀ ❀ ❀

מצילום האגרת. נדפסה בספר השליחות (קה״ת — כפר חב״ד, תשמ״ז) ע׳ 187 ואילך. תשורה (חייקין, תשס״ב).

שאין הקב״ה מבקש אלא לפי כוחו של כאו״א: **במדב״ר פי״ב, ג. תנחומא נשא יא.**

לעילוי נשמת

הרה״ת ר׳ **יהושע** ע״ה

ב״ר **מרדכי שמואל** ע״ה

מונדשיין

נלב״ע ב׳ טבת, זאת חנוכה, ה׳תשע״ה

ת. נ. צ. ב. ה.

❁

נדפס עלי ידי ולזכות משפחתו

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות